

27 november 2024

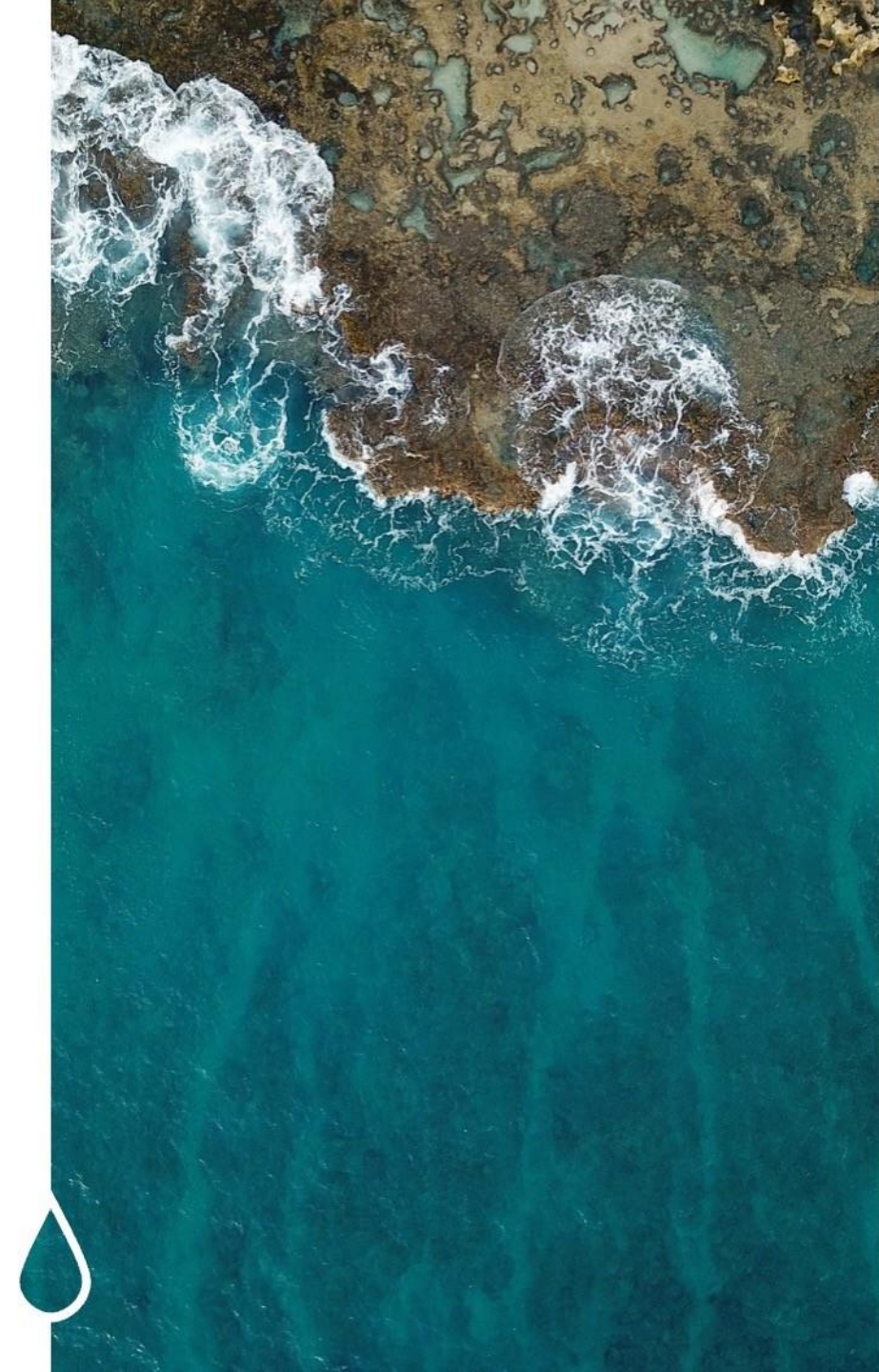
Het aanpassen van nutriëntnormen

De spelregels

Utrecht University

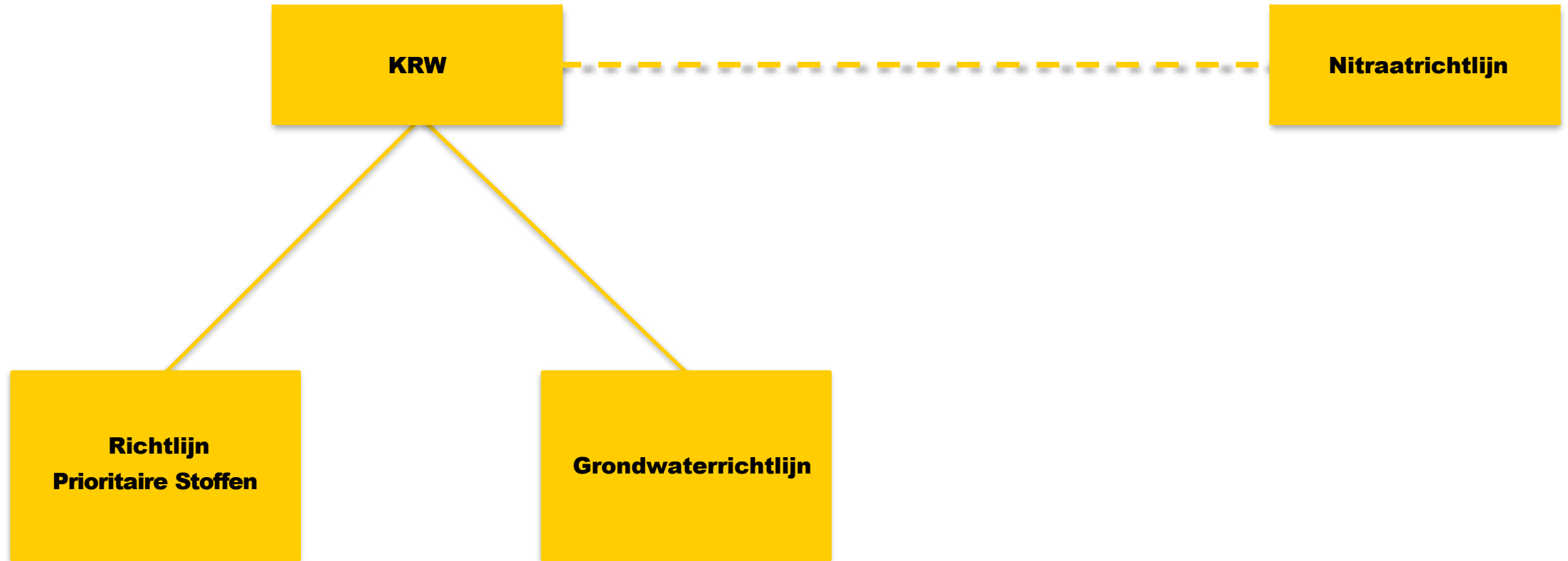
CENTRE FOR
WATER, OCEANS AND
SUSTAINABILITY LAW

Inhoud

- Verplichtingen KRW
- Verplichtingen Nitraatrichtlijn
- Doorwerking van provinciale normering naar mestgebruiksnormen in NV-gebieden

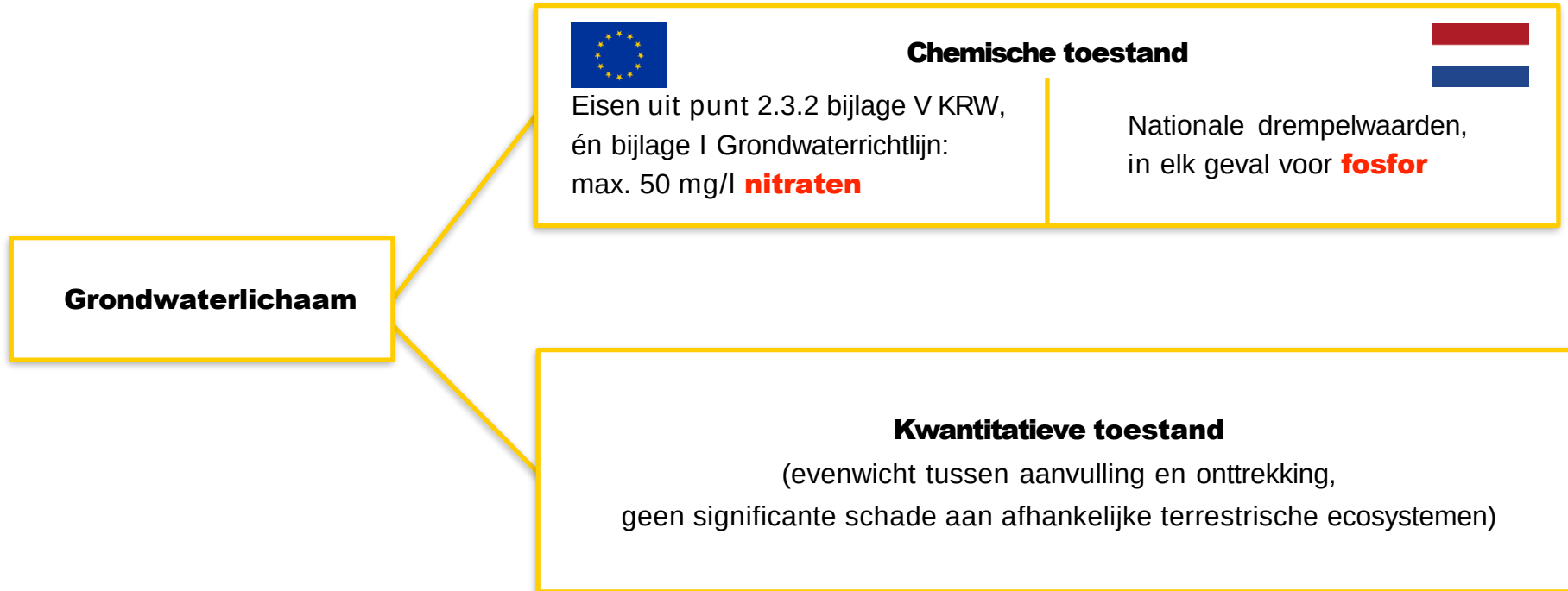
Europese waterwetgeving (selectie)

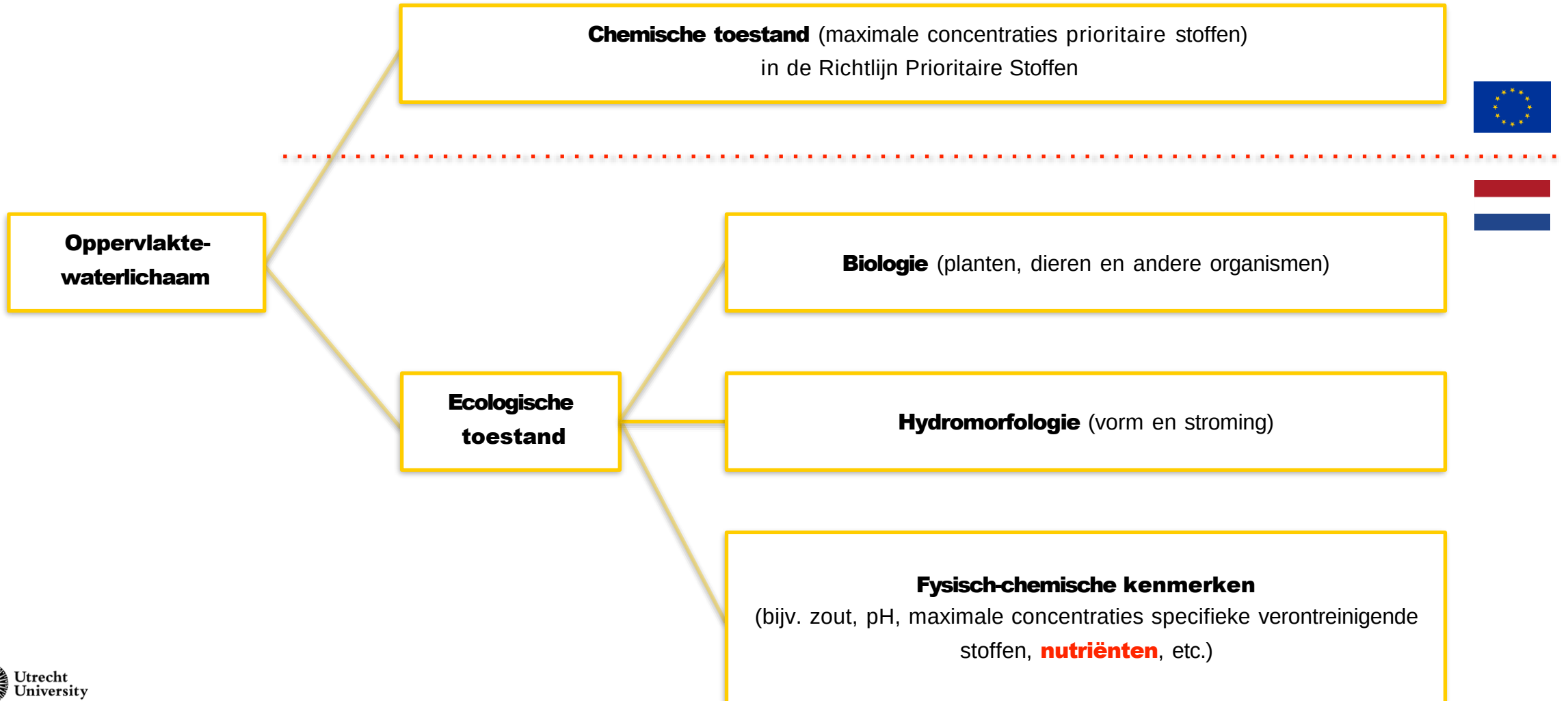
KRW-verplichtingen

- O.a. verbeterverplichting: 'goede toestand' van alle KRW-waterlichamen bereiken per 2015
- Alle soorten water, 745 ('grotere') oppervlaktewaterlichamen en 23 grondwaterlichamen
- Via 'uitzonderingen' is termijn van 2015 verlengd met 2 x 6 jaar, tot 2027. Vanaf 2027 nog beperkt ruimte voor uitzonderingen.
- Verplichtingen gelden voor eigen overheidsmaatregelen, maar ook voor initiatieven van anderen (bijvoorbeeld via vergunningverlening)

De toestand van een grondwaterlichaam

De toestand van een oppervlaktewaterlichaam

Nutriëntnormen

- Stikstof (N) en fosfor (P)
- Grondwater: 50 mg/l nitraten (bepaald door EU); 2,0 mg/l fosfor-totaal (bepaald door Rijk)
- Oppervlaktewater: wisselende waarden totaal-P en totaal-N als zomergemiddelde concentratie (“one-in, all-in”)
 - Voor kunstmatige/sterk veranderde waterlichamen (>99%) bepaald door provincies, op basis van procedure voorschreven door KRW
 - Nationale doelen gebaseerd op wetenschappelijke informatie
 - Ondersteunend aan de geharmoniseerde biologische parameters (‘kanaries in de kolenmijn’), maar wel afzonderlijk te halen doel

“De nutriëntenconcentraties liggen niet boven het niveau waarbij het ecosysteem functioneert en waarbij de waarden van de biologische kwaliteitselementen voor het type oppervlaktewaterlichaam slechts een geringe mate van verstoring vertonen ten gevolge van menselijke activiteiten en slechts licht afwijken van wat normaal is voor het type oppervlaktewaterlichaam in onverstoorde staat. Er mag geen versnelde groei van algen of fyto-benthos plaatsvinden die leidt tot ongewenste verstoringen van het evenwicht van de in het waterlichaam aanwezige organismen of de fysisch-chemische kwaliteit van het water of sediment”

Verplichtingen Nitraatrichtlijn

- Doel: verminderen/voorkomen waterverontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen
- Maximaal aanvaardbare nitraatverontreiniging grondwater (50 mg/l nitraat);
- Tegengaan eutrofiëring oppervlaktewater
 - Overmatige algenbloei, veroorzaakt door nutriënten (N én P)
- Nationale Actieprogramma's (vierjaarlijks), nu 7e AP (2022-2025)
- Op of in de bodem gebrachte hoeveelheid dierlijke mest voor elk landbouw- of veehouderijbedrijf mag niet meer zijn dan 170 kg N/ha

Derogatie Nitraatrichtlijn

- Derogatie: mogelijkheid voor lidstaat om plafond van 170 kg N/ha te overschrijden (in 2022: 250 kg N/ha), mits aan voorwaarden wordt voldaan
 - Met name: geen afbreuk aan het halen van de doelstellingen voor waterkwaliteit
- EC beoordeelt aanvragen en verleent derogatie. Nederland heeft derogatie sinds 2006
- Nu: derogatiebeschikking 2022 -2025 (Uitvoeringsbesluit 2022/2069/EU)
 - Afbouwpad naar 170 kg N/ha

NV-gebieden

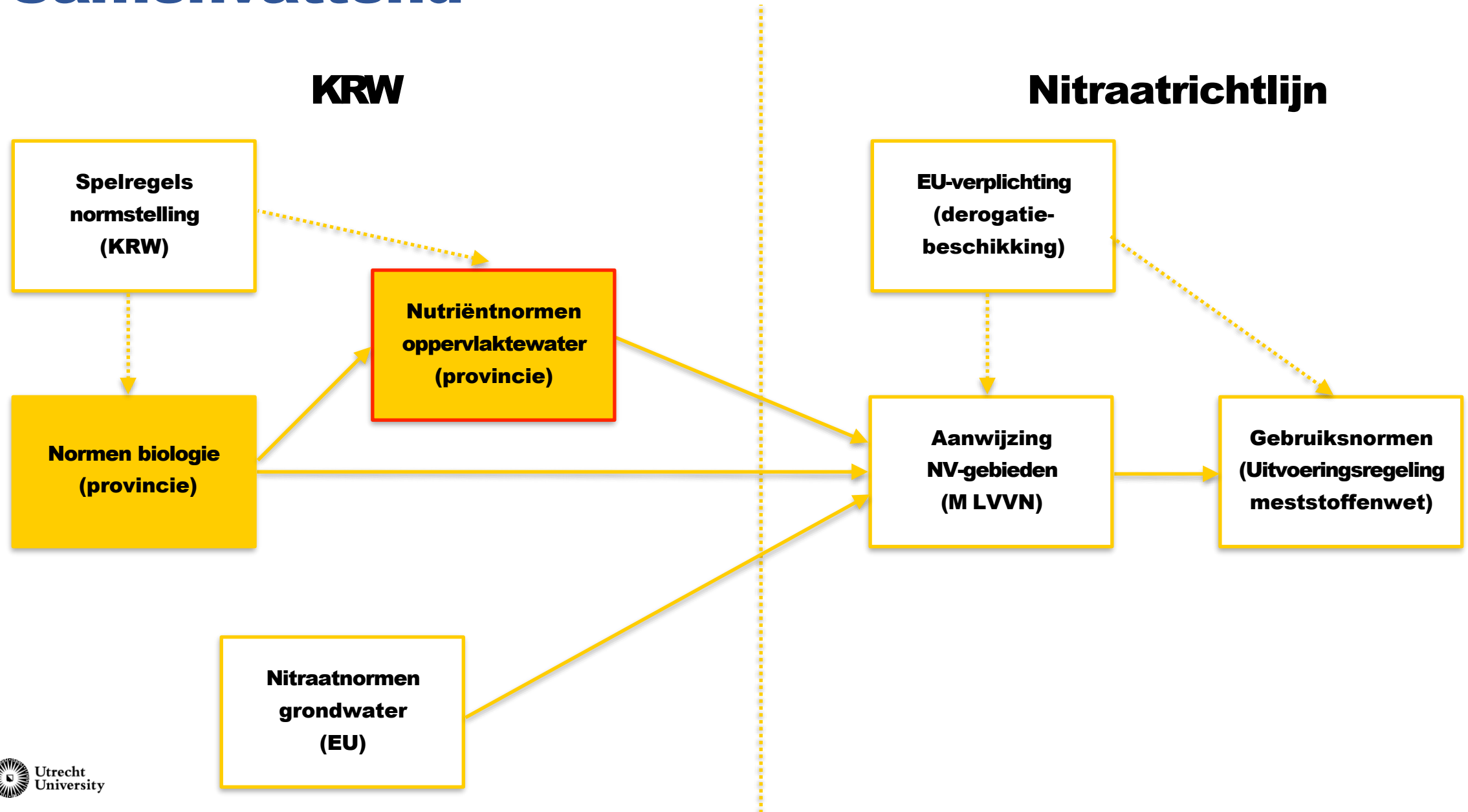
- Een van de verplichte maatregelen uit de derogatiebeschikking 2022-2025
- *“Nederland zorgt uiterlijk op 1 januari 2024 voor een aanwijzing van gebieden die verontreinigd zijn door nitraten en fosfor uit agrarische bronnen (“met nutriënten verontreinigde gebieden”), die alle stroomgebieden omvat waarvan de meetpunten aangeven dat de grond- en oppervlaktewateren gemiddeld of incidenteel met nitraten zijn verontreinigd, gevaar lopen te worden verontreinigd en een stijgende tendens vertonen, of eutroof zijn, of dreigen eutroof te worden.”*
- *“In met nutriënten verontreinigde gebieden geldt de volgende voorwaarde: de totale bemesting met organische en chemische meststoffen wordt geleidelijk verlaagd, zodat de percentages vanaf 1 januari 2025 20 procentpunten lager zijn dan de in de bijlage bij het 7e Nitraatactieprogramma gepubliceerde percentages”*

	Hoogte derogatienorm in door nutriënten verontreinigde gebieden	Hoogte derogatienorm overige gebieden
2022	230 kg/N/ha	250 kg/N/ha
2023	220 kg/N/ha	240 kg/N/ha
2024	210 kg/N/ha	230 kg/N/ha
2025	190 kg/N/ha	200 kg/N/ha
2026	Geen derogatie	Geen derogatie

Aanwijzing NV-gebieden

- Bijlage bij Kamerbrief M LNV van 5 december 2023 (Kamerstuk 33037, nr. 521)
- Aanwijzing valt uiteen in 2 onderdelen:
 - Op basis van effecten grondwater
 - Op basis van effecten oppervlaktewater
- Aanwijzing m.b.t. grondwater:
 - Nitraatconcentratie gemiddeld > 50 mg/l over laatste 6 jaar, of $> 37,5$ mg/l en significant stijgende trend
- Aanwijzing m.b.t. oppervlaktewater:
 1. Toestroomgebieden van KRW-waterlichamen
 2. Regionale KRW-waterlichamen die niet voldoen aan KRW
 - N + P niet goed, of
 - Een van beide niet goed + oordeel biologie (fytoplankton/overige waterflora) niet goed
 3. Bepalen belasting vanuit de landbouw ($>19\%$)

Samenvattend

**Utrecht
University**

Sharing science,
shaping tomorrow